

**Jaarplan
Kenniscentrum
Vlaamse Steden
2017**

Inhoud

Profiel	Programma's	Andere opdrachten
3 Woord vooraf	12 Thema's meerjarenplan 2017-2021	33 Vastgoedopleiding voor ruimtelijke planners (PMV)
5 Wie is het Kenniscentrum?	14 Ruimtelijk rendement	33 Trefdag VVSG 2017
7 2017, startjaar van de derde samenwerkingsovereenkomst	18 O(mgeving) B(eleid) M(anagement) informatie	34 Het Kenniscentrum als gesprekspartner voor de Vlaamse regering en voor de minister bevoegd voor stedenbeleid en haar administratie
8 Communicatie	21 Bovenlokale en stadsregionale arrangementen	
	24 Innovaties in de stedelijke organisatie	
	26 Smart cities	
	30 Samenleven 3.0	
	31 Het meerjarenprogramma en Europa	

Profiel

Woord vooraf

Een verandering van tijdperk

**“We leven niet in een tijdperk van verandering
maar in een verandering van tijdperk”**

Met deze woorden opent Jan Rotmans, transitiedeskundige, veel van zijn lezingen. Maatschappelijke evoluties rollen voort en de samenleving is in een constante staat van verandering. Om te kunnen omgaan met deze verandering moeten we inzetten op transitiedenken. Hoe kunnen we systemen analyseren en hierrond een visie vormen? We moeten paden uitstippelen, experimenten opzetten en opvolgen wat werkt en wat niet.

Door de democratisering van de kennis en productietools ontstaat een nieuwe klasse, die met weinig middelen en met veel flexibiliteit, wendbaarheid en veerkracht nieuwe ontwikkelingen tot stand brengt. Het type peer-to-peer doet ongetwijfeld een belletje rinkelen. Zonder centraal gezag slagen ze er in een model op te zetten dat werkt.

Voor steden wordt het pas echt interessant als de commons worden meegenomen in het gedachtegoed van de peer-to-peer. Het gemeengoed is een vorm van ondernemerschap met als doel het creëren van waarde voor alle peers en voor hun omgeving. Waarden als openheid, delen en samenwerken zijn in deze belangrijk. Delen is immers het nieuwe hebben.

Centrumsteden dienen in de transitie een centrale rol te vervullen. Mijn lievelingsboek is van de hand van Benjamin Barber: “If mayors ruled the world”. Hij stelt dat steden de instellingen zijn waar beschaving en cultuur ontstaan. Steden vormen het publieke domein waarin we democratie creëren. We slapen in steden, werken er, spelen er en sterven er uiteindelijk. Steden zijn thuis. Lokaal veranderen, daar geloof ik steevast in. Want lokaal kan men niet anders dan handelen. Een burgemeester moet handelen.

Daarom vervult het Kenniscentrum Vlaamse steden zo’n belangrijke taak. Wanneer de centrumsteden het moeten doen, dan dient het centrum hen te verbinden en samenwerkingen te bewerkstelligen. Sinds 2007 is er zeer goed werk verricht. We kijken tevreden terug op twee vruchtbare periodes. Ik dank hier Linda Boudry en haar beperkt team voor en het inspirerende voorzitterschap van Luc Martens. Rond drie programma’s hebben we een duidelijk pad afgelegd en die blijven ook deze samenwerkingsperiode behouden: het ruimtelijk rendement, O(mgeving) B(eleid) M(anagement) informatie en bovenlokale en stadsregionale arrangementen.

Maar in de rondvraag bij de steden doken ook vier nieuwe thema’s op waar we in de komende samenwerkingsperiode op willen inzetten: innovaties in de stedelijke organisatie, smart cities, samenleven 3.0 en toekomstgericht herbestemmen (als deelprogramma van ruimtelijk rendement).

Het quadruple helixmodel, waarbij burgerparticipatie een vernieuwende en essentiële rol speelt, zet de hiërarchische en sectorale logica van de stedelijke organisatie onder druk. Initiatieven van burgers worden gedragen door of ondersteund door diensten binnen de organisatie. Maar horizontaal werken, over de gehele organisatie heen, blijft moeilijk. Over innovatie moet dus nagedacht worden.

Waar heeft een stad behoefte aan om een leefbare stad te zijn? Die vraag staat binnen het thema smart city centraal. Technologie kan samenleven aangenamer maken. Maar dit vraagt een holistische aanpak vanuit de noden van alle stakeholders. Het gaat verder dan het ontwikkelen van gadgets. Het beleid moet keuzes maken: voor welke stedelijke problemen en levenskwaliteiten wil men de technologie oplossingsgericht inzetten.

Verder worden steden geconfronteerd met een toenemende diversiteit - in sommige centrumsteden zoals Genk zelfs met een super-diversiteit. In het thema samenleven 3.0 gaan we op zoek naar nieuwe denkkaders om met deze diversifiëring in onze steden om te gaan.

Tenslotte denken we na over toekomstgericht herbestemmen. Historisch erfgoed verleent de steden aantrekkingskracht en uitstraling. Maar steden zien in hergebruik veelal de beste garantie op bewaring. Duurzaam herbestemmen en betaalbaar onderhouden en beheren dienen in ieder proces onderzocht te worden.

We schreven opnieuw een ambitieuze samenwerkingsovereenkomst. Maar ik heb er het volste vertrouwen in dat we de komende vijf jaar een boeiende weg zullen bewandelen.

Ik wens tenslotte nog mijn dank te betuigen aan Mark Suykens, afscheidnemend directeur van VVSG. Hij is altijd een voorvechter geweest van het lokale niveau. Vanuit die overtuiging heeft hij ongelooflijk veel betekend voor de Vlaamse steden en gemeenten.

Wim Dries
Voorzitter Kenniscentrum Vlaamse Steden

Wie is het Kenniscentrum?

Het Kenniscentrum Vlaamse steden is een Interlokale Vereniging opgericht in 2007 onder impuls van de dertien centrumsteden en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG). De samenwerking wordt geformaliseerd door een samenwerkingsovereenkomst met een looptijd van vijf jaar. De duur kan telkens verlengd worden met maximaal vijf jaar bij beslissing van de gemeenteraad van de Centrumsteden en van de Raad van Bestuur van de vzw VVSG. Eind 2016 werd de derde samenwerkingsovereenkomst 2017-2021 door alle partners goedgekeurd.

Samen met de VVSG vormen de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de OCMW 's van de centrumsteden, het team Stedenbeleid van de Vlaamse overheid en Belfius de belangrijkste partners. Bovendien wordt alle kennis en informatie breed toegankelijk gemaakt via de website van het Kenniscentrum.

Het Kenniscentrum wordt aangestuurd door:

- het beheerscomité samengesteld uit de 13 burgemeesters en een vertegenwoordiger van de VVSG;
- het dagelijks bestuur dat bestaat uit een delegatie van de stadssecretarissen, een vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de VVSG, een vertegenwoordiging van de OCMW 's en van de financieel beheerders van de centrumsteden;
- werkgroepen die de programma's voeden en ondersteunen.

Voor de personeelsbezetting wordt geopteerd voor een kleine en slagvaardige staf. De coördinatie van het Kenniscentrum is in handen van Linda Boudry bijgestaan door een stafmedewerker die in opvolging van Frederik Serroen in 2017 nieuw aangeworven wordt. Het aanwervingsprofiel werd aangepast aan de inhoud van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

2017, startjaar van de derde samenwerkingsovereenkomst

Eind 2016 liep de tweede vijfjarige samenwerkingsovereenkomst ten einde. Op voorstel van het dagelijks bestuur van het Kenniscentrum en na ruggenspraak met het secretarissenoverleg werd in het voorjaar 2016 een bezoek gebracht aan de managementteams van alle 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

Tijdens dat bezoek werd de werking van het Kenniscentrum tijdens de periode 2012-2015 besproken, met aansluitend de mogelijkheid tot het stellen van vragen, het formuleren van bemerkingen,... Terzelfdertijd werd vooruitgekeken naar de volgende samenwerkingsperiode. Aan alle managementteams werd gevraagd een aantal thema's / programma's / uitdagingen te formuleren die volgens hen de volgende jaren prioritair op te nemen zijn in de planning / werking van het Kenniscentrum.

Na de bezoeken bezorgden de steden en de VGC elk een prioriteitenlijst. De som van die prioriteiten per stad leverde ons een longlist op die de input vormde voor de voorbereiding van de nieuwe programmaperiode 2017-2021.

De voorstellen werden in samenspraak met het dagelijks bestuur vertaald in een voorstel tot werkprogramma voor het Kenniscentrum de volgende jaren.

Drie programma's worden gecontinueerd tijdens de samenwerkingsovereenkomst 2017-2021. Voor deze programma's zijn de pistes in het verdere traject al min of meer uitgeklaard. Zij hebben al een duidelijk pad afgelegd en zijn voldoende verankerd in bestaande werkgroepen. Zij maakten daarom geen voorwerp uit van de gesprekken op de Denkdag op 7 februari maar zullen wel deel uitmaken van onze werking de volgende vijf jaren.

Vier thema's zijn nieuw en kregen op de Denkdag onze

aandacht: smart cities, samenleven 3.0, innovaties in de stedelijke organisatie en toekomstgericht herbestemmen (deelprogramma ruimtelijk rendement). Op de Denkdag startten we voor deze vier thema's het gesprek over de invulling van de programma's, over de uitdagingen en ambities en de rol die het Kenniscentrum zou moeten opnemen bij het ontwikkelen van de programma's.

Aan de Denkdag (7 februari) participeerden enerzijds 135 stedelijke ambtenaren uit diverse domeinen en anderzijds stakeholders uit diverse sectoren die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van de programma's en de afstemming met externe instanties.

De Denkdag startte met een presentatie waarin kort teruggeblikt werd op de thema's die aan bod kwamen tijdens de voorbije 10 jaar Kenniscentrum, een overzicht van de terreinen waarop we impact hadden tijdens de samenwerkingsovereenkomst 2012-2016, een overzicht van de programma's die voorwerp zullen uitmaken van de werkzaamheden de volgende jaren en een eerste introductie op de vier nieuwe thema's.

Voor elk van de gespreksgroepen (smart cities, samenleven 3.0, innovaties in de stedelijke organisatie en toekomstgericht herbestemmen) werd een korte startnota gemaakt met vragen, die vooraf bezorgd werd aan de deelnemers en die we als leidraad hanteerden voor de gesprekken. In de gespreksgroepen werden de thema's tegen het licht gehouden en inhoudelijk verkend op nijpende uitdagingen en ambities. Bijzondere aandacht ging daarbij naar de rol die het Kenniscentrum dient te vervullen.

>> Je vindt hier de presentatie, de startnota's en de verslagen van de gespreksgroepen.

Communicatie

Door de veelheid aan partners en thema's in het stedelijk veld is het voor de Vlaamse steden niet altijd eenvoudig in de enorme stroom informatie hoofd- en bijzaak van elkaar te onderscheiden. Het Kenniscentrum wil hen daarom ondersteunen bij het filteren en structureren van deze informatietoevloed. Via uiteenlopende digitale instrumenten wil het Kenniscentrum daarnaast ook zelf actief en liefst innovatief communiceren met haar verschillende partners en stakeholders.

Stofferen portaalsite

De portaalsite, www.kenniscentrumvlaamsesteden.be, is de spil van het informatieaanbod en de communicatie van het Kenniscentrum. De site biedt verschillende zoekmogelijkheden om binnen de kernthema's van het Kenniscentrum snel de nodige informatie en achtergronden te vinden. De openingspagina wordt verschillende keren per maand vernieuwd. Sinds januari 2011 werden op de homepage 388 nieuwsitems gedocumenteerd.

De website wordt stelselmatig geactualiseerd naarmate de inhoudelijke werkzaamheden van het Kenniscentrum vorderen. Zo werden verschillende deelpagina's verder aangevuld naar aanleiding van de opmaak van het jaarverslag 2016. Sinds 17 januari 2011 beschikken we over een gebruikersregistratie. Daaruit kunnen we afleiden (stand van zaken op 1 januari 2017) dat de website sindsdien 92.739 keer is bezocht, dat 303.353 pagina's werden bekeken en de website door 62.276 unieke bezoekers werd geconsulteerd.

Opmaak maandelijkse nieuwsbrief: bij de doelgroep in de bus

In elk nummer van de nieuwsbrief biedt het Kenniscentrum een goede mix aan van onderwerpen (naar inhoud en type): aankondigingen van acties, activiteiten of publicaties, standpunten in (actuele) beleidsthema's, kennisitems (verwijzing naar een verschenen studie, een dossier dat door een werkgroep is samengesteld, etc.), beleidsitems van het Kenniscentrum (een nieuwe partner, een nieuw thema), linken naar interessante websites, informatie rond stedenbeleid in het buitenland,... De nieuwsbrief telde begin 2017 6.631 abonnees. Om tegemoet te komen aan de vraag om de overload aan 'Europese' informatie (sites, events, projecten) te filteren op het belang voor de centrumsteden en om een maximale doorstroming van de geselecteerde informatie naar de steden te garanderen heeft het Kenniscentrum haar Europawerking verder gedigitaliseerd via een vast item in de nieuwsbrief.

Actualisering website Complexe stadsprojecten

De centrumsteden bouwden de voorbije jaren heel wat kennis op rond complexe stadsprojecten. Deze waardevolle kennis en informatie rond stadsprojecten zat echter in brokjes en beetje verspreid. Sinds de lancering van een website www.complexestadsprojecten.be in juni 2012 beschikt het Kenniscentrum over een goed kennisplatform langs waar de opgebouwde knowhow op een samenhangende manier gebundeld en gedeeld wordt met alle spelers in dit domein:

de centrumsteden zelf, andere lokale besturen, bovenlokale overheden én de private sector. De website is online sinds juli 2012. Hij werd intussen 38.094 keer bezocht, 117.360 pagina's werden geconsulteerd door 29.074 unieke bezoekers (stand van zaken 1 januari 2017).

Het redactieteam (Hardwin De Wever, Philippe Van Wesenbeeck, Luk Vanmaele, Philip Moyersoën, Mieke Gevaert, Marc Martens, Jan Schreurs, Marc Bauwens, Stijn De Vleeschouwer, Isabelle Verhaert, Klaas Meesters en Linda Boudry) zal ook in 2017 een actualisatie van de website doorvoeren en alle reacties, aanvullingen, noodzakelijke aanpassingen,... verwerken en bij die gelegenheid een begeleidende nieuwsbrief opstellen.

De redactieraad buigt zich ook telkens over thema's die opduiken bij het ontwikkelen van stadsprojecten. In de voorbije jaren kwamen zo de evaluatie van stadsprojecten, het documenteren van inspirerende buitenlandse stadsprojecten en de noodzaak van de opbouw van een klassement en archief aan bod. In 2016 en 2017 is dat thema 'Functiemenging en verweving'.

Aanvulling website 'herbestemming kerken'

In 2014 inventariseerde en documenteerde het Kenniscentrum 250 herbestemde kerken in binnen- en buitenland. In 2015 werd al dat materiaal verwerkt tot een nieuwe website die de bezoeker toelaat om kerken te selecteren op 'ligging' (8 categorieën) en 'huidige functie' (20 categorieën). Voor elke herbestemde kerk werd een fiche opgesteld die naast de ligging en de huidige functie(s) een beknopte historiek van het kerkgebouw bevat alsook foto's, contactgegevens en linken naar

relevante sites. De website is sinds de lancering op 20 oktober 2015 al 9.502 keer bezocht en 21.759 pagina's werden bekeken (stand van zaken 1 januari 2017). Tot dusver is de website door 7.038 unieke bezoekers geconsulteerd.

In 2016 werd de website voor het eerst aangevuld met 20 nieuwe herbestemde kerken. Ook in 2017 wordt in samenspraak met de projectleider van het projectbureau herbestemming kerken de website aangevuld met een dertigtal nieuwe cases.

Aanvulling website 'tijdelijk gebruiken'

Het Kenniscentrum bestudeerde in 2015 aan de hand van binnen- en buitenlandse voorbeelden de condities waaronder tijdelijke invullingen in Vlaanderen een volwaardig instrument kunnen worden: mogelijke functies, kritische succesfactoren, vereist wetgevend kader, kostprijs, rol van lokale overheden, administratieve vereisten,... Al deze informatie werd in 2016 verwerkt tot een website die gelanceerd werd tijdens een studiedag op 23 februari 2016. De website werd sindsdien 2.635 keer bezocht door 1.823 unieke bezoekers (stand van zaken 1 januari 2017). Er werden 12.712 pagina's bekeken. Ook deze website wordt in 2017 verder aangevuld met recente cases.

Instrumentendatabank lokaal woonbeleid

Deze databank ging in november 2011 online. De databank wordt halfjaarlijks geactualiseerd. Bij die gelegenheid wordt nieuwe informatie toegevoegd en wordt bestaande informatie aangevuld, aangepast of verwijderd. Het Kenniscentrum spreekt de verantwoordelijken binnen de steden daarbij aan om de nodige aanpassingen door te voeren. De eerste actualisatieronde voor 2017 is intussen afgerond.

Programma's

THE NEXT
STEP

Thema's meerjarenplan 2017-2021

In overleg met de managementteams, 135 stedelijke ambtenaren en het Dagelijks Bestuur werden 7 werkhema 's voor de meerjarenplanning 2017-2021 vastgelegd.

Ruimtelijk rendement

- Programmaspoor 1: Multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik
- Programmaspoor 2: Toekomstgericht herbestemmen
- Programmaspoor 3: Leegstand: Potentieel inzetbare ruimte in kaart (PIRK)

O(mgeving) B(eleid) M(anagement) informatie

- Programmaspoor 1: Rapporterings- en visualisatietools
- Programmaspoor 2: Ontwikkelen van een datawarehouse

Bovenlokale en stadsregionale arrangementen

Innovaties in de stedelijke organisatie

Smart cities

- Programmaspoor 1: 'Smart portret' van de 13 centrumsteden en Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Programmaspoor 2: Smart Flanders

Samenleven 3.0

- Programmaspoor 1: Praktijken uit het dagelijks leven
- Programmaspoor 2: Lezingenreeks 'Handvaten voor nieuwe denkkaders'

Het meerjarenprogramma en Europa

Ruimtelijk rendement

Door demografische veranderingen worden de steden geconfronteerd met niet te onderschatten ruimtelijke uitdagingen. Bovendien fluctueren behoeften doorheen de tijd, wat structurele oplossingen op het vlak van voorzieningen niet evident maakt. Naast de demografische uitdagingen en de ruimtelijke neerslag daarvan, is de nog beschikbare ruimte in Vlaanderen beperkt.

In 2013 werd in een verkennend onderzoek gedocumenteerd op welke manier de 13 Vlaamse centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) vandaag bezig zijn met deze ruimtelijke vragen. Ze werden in dit onderzoek concreet bevraagd over hun ervaringen rond slim verdichten. We kozen voor 6 ruimtelijke strategieën als leidraad: stapelen, combineren/delen, hergebruik, herverkavelen en tijdelijk gebruik.

Het programma 'ruimtelijk rendement' bouwt voort op dat verkennend onderzoek, dat afsloot met 11 vaststellingen en voorstellen tot vervolgsproten. Ook het langlopend programma in verband met leegstand en de inventariseerbaarheid ervan krijgt in 2017 een verlengstuk.

Het richtte daarbij de aandacht op 5 verdichtingsstrategieën: stapelen, combineren/delen, hergebruiken, herverkavelen en tijdelijk gebruik. Het Kenniscentrum gaat in deze samenwerkingsovereenkomst op zoek naar cases, methoden, concepten, instrumentarium, randvoorwaarden om de praktijk van multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik te stimuleren.

Actie

Het Kenniscentrum zal via een oproep ideeën en formules verzamelen om het thema 'Multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik' te onderzoeken. Een op te richten stuurgroep zal uit de ingediende voorstellen het interessantste concept selecteren. Als vergoeding voor het geselecteerde voorstel wordt een bedrag van 5000 euro voorzien. Het geselecteerde voorstel wordt aansluitend in samenspraak met de stuurgroep concreet uitgewerkt in een bestek.

Programmaspoor 1. Multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik

Het verkennend onderzoek 'Slim verdichten' van AG Stadsplanning Antwerpen uit 2013 wees op de dringende behoefte aan slimme verdichtingsstrategieën om de demografische groei op te vangen zonder daarbij de ruimtelijke kwaliteit waarop de voorbije jaren werd ingezet verloren te laten gaan.

Programmaspoor 2.

Toekomstgericht herbestemmen

In het onderzoeksrapport 'Slim verdichten' kreeg vaststelling 9 de titel 'Erfgoed, lust en last' mee. De steden erkennen enerzijds de meerwaarde van historisch erfgoed voor de stad en voor vele stadsprojecten en anderzijds het feit dat bewoners en gebruikers die meerwaarde ook reëel ervaren. Erfgoed verleent de steden aantrekkingskracht en uitstraling. Maar de steden menen dat behoud van erfgoed ook door middel van zinvolle, doordachte en toekomstgerichte herbestemmingen moet kunnen gebeuren. Ze zien hergebruik in vele gevallen als beste garantie op bewaring.

Ze pleiten ervoor dat in het proces van conservering het herbestemmingsperspectief mee in overweging wordt genomen, waarbij de essentie van het erfgoed wordt behouden maar de mogelijkheid om duurzaam te herbestemmen en betaalbaar te onderhouden en beheren mee onderzocht wordt.

Terwijl de samenwerkingsovereenkomst 2012-2016 zich nog toespitste op herbestemming van beschermd en niet beschermd parochiekerken, breidt de samenwerkingsovereenkomst 2017-2021 dit programmaspoor uit tot andere gebouwensoorten.

Actie 1

Analoog aan het verkennend onderzoek 'Slim verdichten' in 2013 wordt gestart met een verkennend onderzoek, deze keer toegespitst op toekomstgericht hergebruiken en herbestemmen van beschermd onroerend erfgoed. Het documenteren van concrete cases, zowel succesverhalen als moeizame trajecten en mislukkingen, leverde bij vorige onderzoeken altijd vaststellingen en inzichten op die humus bleken voor substantiële vervolgetrajecten.

Actie 2

Steden, gemeenten en kerkbesturen kunnen vanaf 2016 beroep doen op een begeleidingstraject voor een haalbaarheidsonderzoek voor de gedeeltelijke of volledige herbestemming van een parochiekerk. Eventueel kan het haalbaarheidsonderzoek ook duidelijkheid brengen welke keuze best gemaakt wordt uit meerdere functies die worden overwogen voor een kerkgebouw. Een haalbaarheidsonderzoek motiveert op een gevisualiseerde manier (ontwerpend onderzoek) de mogelijkheden en geeft ook een beeld van de budgettaire implicaties van een herbestemming. Het eindrapport geeft ook de volgende stappen aan en helpt het project op weg voor het vervolgetraject. Om in aanmerking te komen dienen ze zich kandidaat te stellen bij het projectbureau 'herbestemming parochiekerken'. Elk jaar zullen twee oproepen gelanceerd worden. Het Kenniscentrum participeerde aan de ontwikkeling van dit project, maakt deel uit van de projectstuurgroep, zorgt mee voor de financiering van het projectbureau en zal dit project ook verder ondersteunen in 2017.

Actie 3

Het agentschap Onroerend Erfgoed continueert in 2017 een leertraject waarbij het samen met het Kenniscentrum, het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur en het Team Vlaams Bouwmeester nieuwe wegen bij herbestemming verkent. Het doet dat aan de hand van vijf concrete herbestemmingsprojecten van beschermd parochiekerken die het met deze 'expertendengroep' doorlicht en begeleidt. De groep neemt de opties die zich in de loop van de ontwerpfase aandienen onder de loep. Het schept de ruimte om minder evidente keuzes buiten het gangbare kader af te wegen en uit te testen. De resultaten vormen de leidraad bij de realisatie.

Programmaspoor 3.

Leegstand: Potentieel inzetbare ruimte in kaart (PIRK)

In 2015 voerde Informatie Vlaanderen (AGIV) in opdracht van het Kenniscentrum een haalbaarheidsonderzoek uit naar een aanpak die steden zou toelaten informatie over leegstand en onbenutte panden accurater en efficiënter te verzamelen, zodat ze beleidsvragen over potentieel inzetbare ruimte beter kunnen beantwoorden. De voornaamste vaststelling was dat de vermoedenlijst van leegstand die een aantal steden bijhouden een betere basis is om op verder te bouwen dan de gewestelijke registers. Voor het eerst gingen we op zoek naar oplossingen om leegstand op een geïntegreerde manier in kaart te brengen over bestuursniveaus heen.

De onderzoeksopdracht voor 2016 bevatte 3 deelonderzoeken die elk een proces in verband met de opstelling van vermoedenslijsten in kaart brengen: het proces van samenstelling van vermoedenslijsten op basis van de in- en uitschrijvingen in het bevolkingsregister, op basis van onregelmatige lage verbruiksgegevens voor gas, elektriciteit en water en op basis van de meldingen van gemeentediensten.

Actie

In 2017 zal op basis van het eindrapport 2016 en in samenspraak met de stuurgroep het vervolgtraject worden gedefinieerd.


```
u/ef+r.hc,D=am(D,g),g=!g;r.hc=en(
&&0!=c.length);for(l=0;l<this.o.len
for(var d=0;d<a.b.length;d++)a.b[d]
ar im=function(a,c,d,e){cm.call(this
ar dm=function(a,c){var d=a.A,e=a.B
);g=Math.ceil(l);a.element.style.wid
c=0);a.element.style.width=c+"px";d
ar jm=function(a,c,d){var e;void e=
{className:"gb_9a",items:[jm("gb_xe
n(c)}c=c.querySelectorAll(".gb_0");
&&(f=new im(f,0,1,-1),e.b.push(f),a
jm("gb_ea"),jm("gb_gc"),jm("gb_pd"),
className:"gb_3d",items:[jm("gbqff",
thef))var f=a
```

O(mgeving) B(eleid) M(anagement) informatie

Steden hebben een steeds groeiende behoefte aan een goed gedocumenteerd beeld van de omgeving waarin beleid gevoerd dient te worden, aan gestructureerde data-analyse, aan opvolging van beleidsdoelen en inzichtelijke rapportering en visualisatie. De 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie hebben beslist waar mogelijk en nuttig een gezamenlijk traject uit te stippelen. Dat stelt hen in staat te leren van elkaar en het werk te verdelen. De OBMi-werkgroep wordt de plek waar alle vragen en behoeften op vlak van omgevings- beleids- en managementinformatie gepost worden. De OBMi-werkgroep neemt kwesties zelf op of verwijst ze naar meer gespecialiseerde werkgroepen waar nodig. In 2017 zal de werkgroep de werkzaamheden gestart in 2016 voortzetten en verbreden waarbij ingezet wordt op 2 sporen.

Programmaspoor 1. Rapporterings- en visualisatietools

De nood aan gebruiksvriendelijke datavisualisatie tools laat zich zowel op het vlak van omgevingsdata als qua beleids- en managementinformatie voelen. De omgevingsanalyses gehanteerd in de beleidsvoorbereiding vragen ‘leesbare’ informatie over de context waarin beleid tot stand komt. De monitoring van lokale meerjarenplannen en opvolging van concrete actieplannen en acties vergen geïntegreerde rapporteringssystemen waarin data uit diverse bronnen en databanken verbonden en geïntegreerd raken, evenals geavanceerde visualisatiesystemen die het college en leidinggevenden inzicht verschaffen in de recentste status en knelpunten, in vergelijkende gegevens en in de realisatievoortgang.

Actie 1

De steden onderzoeken de gezamenlijke ontwikkeling van een gedeelde databank met omgevingsdata. Daarbij zal maximaal afstemming gezocht worden met enerzijds de Steunpunten Sociale Planning van de provincies en anderzijds de Studiedienst van de Vlaamse Regering (lokale statistieken), het Stedenbeleid Vlaanderen (stadsmonitor) en Agentschap Binnenlands Bestuur (gemeentemonitor) voor wat gegevens randgemeenten betreft. Het uiteindelijke doel is dat steden en VGC zoveel mogelijk data ter beschikking krijgen van bovenlokale bronnen. Die zij per stad lokaal op (eigen) maat kunnen ontsluiten. Belangrijk daarbij is dat gegevens op het kleinste mogelijke geografisch niveau ter beschikking zijn. Wat dat geografisch niveau is zal voor elke bron afhankelijk zijn van beschikbaarheid en voorschriften en machtigingen gebruik persoonsgegevens.

Actie 2

Eind 2016 stelde Antwerpen ORBA (Opvolging Realisatie Bestuursakkoord Antwerpen) voor aan de collega's centrumsteden. ORBA is een registratie- en rapporteringsinstrument dat een organisatie in staat stelt om de realisatiegraad van hun doelstellingen en de bijdrage vanuit de reguliere werking op te volgen. Voor alle centrumsteden die dat wensen wordt onderzocht of een ORB (Opvolging Realisatie Bestuursakkoord) kan ontwikkeld worden naar analogie van het Antwerps instrument.

Aansluitend zal met de betrokken steden en de stad Antwerpen een plan van aanpak en tijdsplan uitgetekend worden.

Programmaspoor 2: Ontwikkelen van een datawarehouse

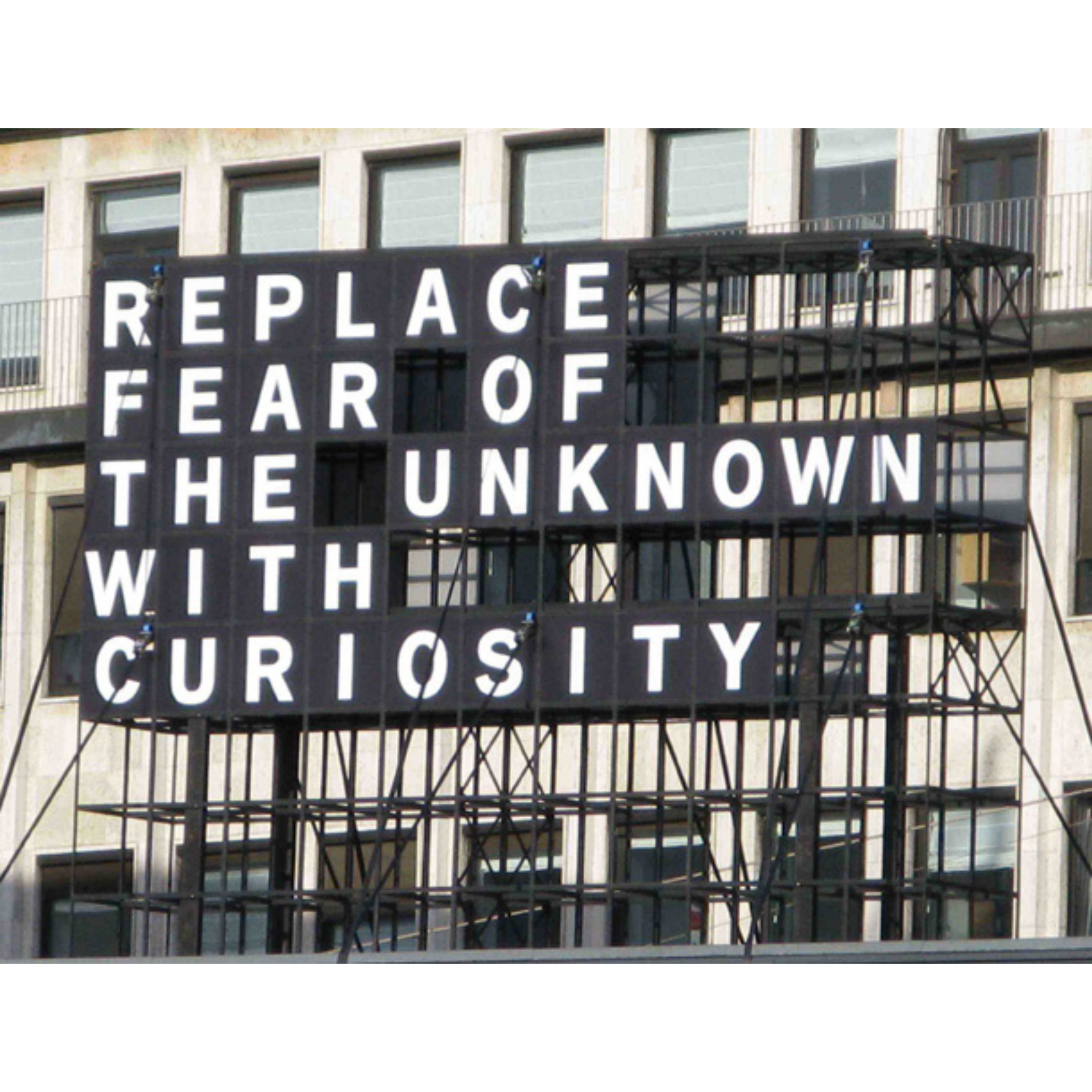
Een datawarehouse laat toe data uit verschillende bronsystemen te halen en deze om te zetten naar kant en klare beleids- en managementrapportering. Het combineert informatie (indicatoren, projecten, financiële bestedingsgraad, personeelsinzet, prognose van investeringen,...) uit verschillende bronnen en beleidsdomeinen en biedt één geïntegreerde versie van de realiteit (voortgang, vertragingen, knelpunten,...). Een datawarehouse is niet opgezet om real-time informatie weer te geven maar kan wel vroegtijdig signalen geven wanneer zaken de verkeerde kant uitgaan. Dat biedt een goede basis voor gezamenlijke analyses en het bijsturen waar nodig.

Actie

Doel is met de steden een roadmap op te stellen voor het opbouwen van een datawarehouse.

Aan elk van de stappen zal ook begeleiding en vorming worden gekoppeld.

Op 21 april organiseren we een eerste workshop met als thema 'Het in kaart brengen van de eigen informatiebehoeften: wat willen (en kunnen) we precies weten en meten'.

A large black sign with white text is mounted on the facade of a building. The sign is composed of several black rectangular panels arranged in a grid, each containing a white letter. The text reads "REPLACE FEAR OF THE UNKNOWN WITH CURIOSITY". The sign is supported by a complex black metal scaffolding structure. The building behind the sign has a light-colored stone or concrete facade with several windows. The sign is positioned in front of the building, and the scaffolding is visible around it.

REPLACE
FEAR OF
THE UNKNOWN
WITH
CURIOSITY

Bovenlokale en stadsregionale arrangementen

De programmaliijn 'stadsregionale samenwerking' gaat al terug tot de programmaperiode 2007-2011. Ze vloeit voort uit de vaststelling dat lokale besturen, in casu de centrumsteden, geconfronteerd worden met demografische, ruimtelijke, ecologische, financiële,... uitdagingen die analyse en oplossingen vragen op een regionaal niveau, maar waarvoor het instrumentarium doorgaans ontbreekt.

In 2008 startten de Vlaamse ministers Keulen en Van Mechelen een discussieplatform over de manier waarop Vlaanderen een beter stadsregionaal beleid kan voeren. Het Kenniscentrum liet ter voorbereiding een nota voorbereiden door dr. Joris Voets (Instituut voor de Overheid-K.U.Leuven) en prof. dr. Filip De Rynck (Hogeschool Gent). Deze bevatte een inventaris van initiatieven inzake stadsregionale afstemming, coördinatie en samenwerking en een inventaris van bestuurlijke instrumenten die de Vlaamse overheid ter beschikking staan, samen met een beleidsmatige, bestuurskundige en politiekwetenschappelijke analyse. Een nota die in mei 2009 in een besloten workshop met experts werd besproken en aangevuld tot het rapport 'Een sterke stad en een sterke stadsregio. Verslag en aanbevelingen op basis van stadsregionale gesprekken'.

In 2014 startte het Kenniscentrum een verkennend onderzoek 'Grensoverschrijdend werken: denken en handelen op stadsregionaal niveau'. Een onderzoek naar relevante bestaande

samenwerkingen en naar randvoorwaarden, succesfactoren en knelpunten of hinderpalen in onderzochte cases. Het verkennend onderzoek sloot af met aanbevelingen voor de centrumsteden en Vlaanderen, tijdens een studiedag in 2015 uitgediept tot een stadsregionale agenda voor Vlaanderen.

Het is die stadsregionale agenda die de basis vormt voor de verderzetting van dit programma in de programmaperiode 2017-2021, in samenwerking met de vakgroep Publieke Governance, Management en Financiën van de UGent in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing, dat nog meer dan de vorige steunpunten beleidsrelevant onderzoek moet opleveren, in een nog meer nauwe samenwerking met de Vlaamse overheid. Wat hieronder volgt is dan ook afgesproken met de Vlaamse overheid.

Centraal in deze programmaperiode staat de specificiteit van de Vlaamse context in de benadering van stadsregionale problematieken. Veel meer dan in andere landen en als gevolg van de staatshervorming heeft de Vlaamse overheid zelf veel sleutels in handen om stadsregionaal beleid te voeren, te ondersteunen, te verplichten. De Vlaamse overheid is zelf rechtstreeks betrokken als actor (wegen en verkeer, waterwegen, openbaar vervoer,...); komt op vele manieren tussen in dienstverlening en beleidsvorming met een stadsregionaal karakter (mobiliteitsplanning, ruimtelijke

ordering,...). De Vlaamse overheid werkt ook steeds meer met gebiedsgerichte instrumenten: vervoerregio's, ziekenhuisregio's, gebieden in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. In tegenstelling tot andere studies en aanpak ligt de nadruk en de hele focus dus niet op de relaties tussen gemeenten (de verhoudingen tussen stad en randgemeenten, in de klassieke omschrijving), maar op de impact van stadsregionaal beleid in en voor de Vlaamse overheid, in interactie met lokale actoren en private partners.

In afspraak met de Vlaamse overheid wordt in de loop van dit programma gewerkt aan concrete scenario's van stadsregionale beleidsvorming en besluitvorming in drie regio's, die in de loop van 2017 worden geselecteerd. Een deel van die scenario's gaat over bestuurlijke organisatietypes die met de concrete gegevens van de drie regio's worden opgeladen: kan intergemeentelijke samenwerking worden versterkt met Vlaamse bevoegdheden (waarvoor en hoe); heeft het zin om werk te maken van een stadsregionale bestuursvorm en hoe ziet die er dan uit, inclusief eventueel herschikking van fiscale stromen en financiële verevening,... Een tweede deel van scenario's gaat meer over netwerkachtige vormen van werken, zoals dat nu bijvoorbeeld al lang loopt in de kanaalzone van Gent, vorm krijgt in projecten zoals Regiolab Leuven of uitgetoetst werd en wordt in strategische projecten vanuit het departement RWO van de Vlaamse overheid.

In de beide lijnen (de meer institutionele lijn en de meer netwerkgerichte lijn) is het cruciaal door te denken wat dit alles betekent voor de werking en organisatie van de Vlaamse overheid in interactie met lokale actoren en private partners. Door deze scenario's concreet toe te passen in drie verschillende soorten stadsregio's, kunnen we scenario's uitsluiten of kunnen we scenario's versterken. Toepassing betekent dat gewerkt wordt met het concrete materiaal van de drie regio's, waaruit eventueel ook blijkt dat een aanpak op maat noodzakelijk is.

Actie

In de loop van 2017 wordt deze aanpak gradueel opgebouwd en wordt de kerngroep die eerder diende als klankbord voor de studie van het Kenniscentrum gebruikt als forum om elke stap in de aanpak te bespreken. Vanaf het tweede deel van 2017, eens de drie regio's zijn gekozen, zou deze groep actief worden ingeschakeld om mee de scenario's te bespreken en kosten en baten van elk scenario in kaart te brengen. Hij zou dan een permanent klankbord worden voor de hele verdere programmaperiode.

THIS IS WHAT WE SHARE

Innovaties in de stedelijke organisatie

In 2015 deed een seminarie 'De verhouding tussen burgerinitiatieven en stadsbestuurders: gedwongen huwelijk, LAT-relatie, driehoeksverhouding of liefde op het eerste zicht?' verslag van een veldonderzoek naar de relatie tussen burgerinitiatieven en de stedelijke overheid in Gent. Het gaf een beeld van de relatieverwevenheid in wat als 'de tussenruimte' omschreven werd, met stedelijke professionals in de rol van 'brokers' en burgerinitiatieven die op systemen en routines in de stedelijke diensten botsten.

Onze stedelijke administraties zijn nog altijd gebouwd op het model van de klassieke bureaucratie, gelaagd, met een hiërarchische verdeling van taken, met vaste procedures en planningsprocessen. Dat bewijst zijn nut voor grote pakketten van identieke diensten, voor routineuze opdrachten, voor opdrachten die specialisme en deskundigheid vragen. Het garandeert rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en rechtsbescherming.

De stedelijke bureaucratieën veranderen door innovatie van binnenuit: veldwerkers die op maat van de problematieken proberen te werken; projecten en programma's die doorheen de organisatie tot samenwerking proberen te komen.

Maar de belangrijkste druk tot vernieuwing komt van buitenaf: de assertieve, deskundige, georganiseerde en soms agressieve samenleving die engagement vraagt in coalities met het middenveld, bedrijven, kennisinstellingen en burgerinitiatieven - de quadruple helix. Dergelijke partnerschappen zetten de hiërarchische en sectorale logica van de stedelijke organisatie onder druk, en vergen van stadsambtenaren een denken vanuit de coalitie in plaats van vanuit de organisatie. De druk om zelf ook innovatief te werken - meer wendbaar te worden, meer netwerkachtig te functioneren - neemt toe.

Tijdens de Denkdag van 7 februari bogen circa 25

stadsambtenaren zich over de vele grote en kleinere innovatie-initiatieven die de afgelopen jaren in steden groeiden, en die een aanknooppunt bieden om een stap verder te zetten. Vele initiatieven blijven opgesloten in de organisatie, meestal zelfs maar in een kleine cirkel. Ze raken daardoor niet organisatiebreed ingebed, lijden een geïsoleerd bestaan naast de externe dynamieken die onder burgers, burgerorganisaties en middenveld bestaan. Ze vinden ook te weinig aansluiting bij politici die nochtans evengoed worstelen met hun rol in de veranderende samenleving en stedelijke organisatie.

Actie

Tijdens de Denkdag werden door de deelnemers aan de gespreksgroep 'innovaties in de stedelijke organisatie' heel wat innovatie-initiatieven geschetst die vandaag rond de interne organisatie in de steden aan de gang zijn of pogingen die gestaakt werden.

Daaraan werden telkens een aantal kwesties, knelpunten,... gelinkt zoals transversale projecten en programma's, het verbinden van interne innovatiepogingen en -dynamieken met externe dynamieken, de tweedeling tussen denkers (strategen en ontwikkelaars) en doeners (uitvoerders), ...

Dat eerste gesprek heeft een hele staalkaart van thema's opgeleverd die een meer grondige verkenning vragen. Het Kenniscentrum zal in samenspraak met de deelnemers aan de gespreksgroep op de Denkdag een workshopreeks ontwikkelen die een solide basis moet betekenen voor een meerjarenprogramma.

Smart cities

Smart cities-projecten moeten altijd reële maatschappelijke problemen als uitgangspunt hebben. De eerste vraag die zich stelt is dan welke problemen en uitdagingen dat zijn, welke kwesties de Smart cities-projecten dienen aan te pakken willen ze de leefbaarheid verhogen. Technologie kan daarbij een aantal zaken faciliteren, maar de uitdagingen formuleren waarop ze antwoorden moet bieden, moeten we zelf formuleren.

De vereiste holistische aanpak vertrekt vanuit de noden van alle stakeholders en reikt dus verder dan het beheer van een intern stadsproces. We moeten samen met die stakeholders het ontwerp van de stad van de toekomst maken.

Alhoewel de technologie alles faciliteert, is het aan het beleid om keuzes te maken: voor welke stedelijke problemen en levenskwaliteiten wil het beleid prioritair de technologie oplossingsgericht inzetten. Goed toegepast bevordert het cocreatie tussen de overheden, bedrijven, kennisinstellingen en burgers. Een smart city steunt op de quadruple helix. Het impliceert ook de ambitie om de stad van de toekomst niet over te laten aan grote marktspelers als IBM, Cisco of Siemens. Of de Vlaamse stad slim wordt of niet, zal afhangen van de graad van integratie tussen beleidsdomeinen, infrastructuur en data. Want een smart city vergt een systemische aanpak over alle bevoegdheden en sectoren heen. De welbekende Vlaamse verkokering en versplintering van bevoegdheden staat het in de weg. Studies over e-governement geven aan hoe ook op technisch niveau zo 'n versnippering woedt.

Om de sociale, economische en ecologische problemen aan te pakken combineren smart cities de nieuwste ICT-toepassingen met kwalitatieve open data - verzameld via infrastructuur, architectuur, dagelijkse voorwerpen en zelfs ons lichaam - die real-time-informatie leveren.

Programmaspoor 1. 'Smart portret' van de 13 centrumsteden en Vlaamse Gemeenschapscommissie

Het KVS gaat uit van een holistische benadering van het concept 'smart cities', met als vertrekpunt het omgaan met maatschappelijke uitdagingen, waarbij technologie een 'enabler' is. We willen met dit programmaspoor complementair zijn aan de benadering van het ondersteuningsprogramma 'Smart Flanders', dat focust op real-time data.

Bovendien willen we waar mogelijk samenwerken naar het voorbeeld van de Six City Strategy (6Aika) in Finland, waar zes Finse steden hun krachten hebben gebundeld wat betreft smart cities.

Als startpunt is een gedocumenteerd beeld over de stand van zaken in de 13 centrumsteden en de VGC essentieel. Daarom starten we met een verkennend onderzoek. Daaraan koppelen we meteen de zogenaamde maturity check rond open data bij de centrumsteden in het kader van het Smart Flanders programma. Deze maturity check heeft tot doel in te schatten waar de betrokken steden staan met het opstellen en uitvoeren van een (open) databeleid. De maturity check is in die zin te beschouwen als een belangrijk onderdeel van het verkennend onderzoek.

Actie

Het verkennend onderzoek bevat 3 grote delen. De definitieve opdracht zal in samenspraak met imec en de stedenstuurgroep vastgelegd worden.

Een eerste deel brengt het beleid of beleidsambities in kaart

- Zijn er documenten die verwijzingen en ambities bevatten rond smart cities: bestuursakkoord, strategische meerjarenplanning, conceptnota's, visietekst? Is er al voor of door de stad uitgevoerd onderzoek voorhanden,.... ?
- Heeft men de kritische succesfactoren in beeld gebracht alvorens te starten en zijn die intussen (gedeeltelijk) vervuld?
- Is er al overleg lopende tussen stadsbestuur, kennisinstellingen, bedrijven en al dan niet georganiseerde burgers? Heeft men zicht op wie relevante actoren zijn en krijgt men die dan aan de gesprekstafel? Zijn er al concrete projecten met externe stakeholders lopende?
- Heeft men zicht op welke rol lokale, bovenlokale (federale, decretales) en Europese regelgeving speelt? Is er steun of struikelblok?

Een tweede luik richt zich eerder op de operationele component

- Zijn er al contracten (in wording) met dataleveranciers, consultants,... en wat is het voorwerp?
- Welke concrete projecten zijn gepland of lopende?
- Manier van aanpak, instrumenten en procedures.
- Organigram: waar zitten de activiteiten verankerd in de stad: politiek en ambtelijk? Is er één aanspreekpunt of zit dat verspreid over de organisatie?
- De ingezette middelen (personeel en hun profielen, financiële middelen,...).
- Heeft men nagedacht over de impact op de interne organisatie en de relaties met externe stakeholders (anders, meer,)?
- Heeft men ervaring met knelpunten, obstakels, opportuniteiten om 'smart' te worden?

Een derde en laatste luik zal integraal aan de datakwesties gewijd zijn.

- De maturity check heeft als doel in te schatten waar de betrokken steden staan met het opstellen en uitvoeren van een (open) databeleid.

Programmaspoor 2: Participatie aan het Smart Flanders-programma

De Vlaamse overheid ondersteunt tot 2019 via haar Smart Flanders-programma de 13 centrumsteden en Brussel (VGC) in hun ontwikkeling tot smart cities. Het opteert voor een slimme regio-aanpak die de versnippering tegengaat, en waarbij de steden elk vanuit hun eigen sterkten samen kunnen werken en aansluiting kunnen vinden bij internationale initiatieven.

De kernelementen van het Smart Flanders-programma, zijn:

1. Real-time open data en platformen die deze data performant kunnen streamen om oplossingen voor harde en zachte uitdagingen te realiseren (mobiliteit, stedelijke distributie, luchtkwaliteit, sociale cohesie, ...).
2. Open en gedeelde referentiemodellen zodat bedrijven, wetenschappelijke instellingen, middenveld, overheden, burgers, ... optimaal slimme applicaties en systemen kunnen bouwen om stedelijke uitdagingen aan te pakken.
3. Een implementatiegedreven aanpak met piloot- en testprojecten.
4. Een living lab en testbed als infrastructuur voor het ontwikkelen, testen en implementeren van slimme oplossingen. Zo zullen steden Internet-of-Things oplossingen kunnen testen in het City of Things lab in Antwerpen.

5. Een internationale dimensie om naar het voorbeeld van de '6 Steden Strategie' van Finland een gecoördineerd slimme stedenbeleid op te zetten en internationale financiering aan te trekken op basis van en voor innovatie binnen steden en bedrijven.

6. Een vuurtorenmodel waarbij de grotere Vlaamse centrumsteden de motor van innovatie zijn, en kleinere steden en gemeenten de oplossingen kunnen dupliceren, implementeren en opschalen.

Het Smart Flanders-programma zal uit drie werkpakketten bestaan:

- Open and Agile Smart Flanders: Maturity Check
- Smart Flanders Data Pilots: Reality Check
- Smart Flanders Testbed: Conformity Check

Actie

Het Kenniscentrum participeert aan dit programma via deelname aan de stuurgroep 'Smart Flanders' van de Vlaamse overheid (Stedenbeleid Vlaanderen).

Samenleven 3.0

De steeds toenemende diversiteit naar herkomst of afkomst is een belangrijk thema voor stedelijk samenleven 3.0 maar is niet de enige vorm van diversiteit. Ook de genderproblematiek; de verhouding jong-oud; de relaties tussen religieuze gemeenschappen; de scheiding tussen hoog- en laaggeschoolden,... kleuren de samenleving 3.0 en hebben ook impact op de dynamiek binnen gemeenschappen en op de relaties tussen gemeenschappen. Er is sprake van diversiteit binnen de diversiteit en van meervoudige identiteiten. Vele beroepsgroepen en organisaties ervaren die toenemende diversifiëring in de steden reeds dagelijks, Dirk Geldof noemt hen 'frontliniesectoren'.

Actie 1

Het Kenniscentrum wil bij aanvang van dit programma vooral inzetten op inventariseren en documenteren van praktijken uit het alledaagse leven, op kleinschalige initiatieven op het micro-niveau. Kinderverzorgers, werkgevers, leerkrachten, jongerenwerkers, sociaal werkers, verpleegkundigen en dokters, ambtenaren, politiemensen, loketbedienden, bus- en tramchauffeurs, ... zoeken dagelijks al doende antwoorden op de uitdagingen die de toenemende diversiteit hen stellen.

Veel van hun interessante aanpakken blijven vandaag onder de radar. We kiezen met deze actie voor een open leer- en uitwisselingstraject, waarbij 'grote' discussies op de achtergrond blijven.

Actie 2

Onze Vlaamse steden worden steeds diverser. Bewoners met verschillende etnische, taalkundige, culturele en religieuze achtergrond komen letterlijk uit alle hoeken van de wereld. Amsterdam, Leicester, Brussel en Genk zijn vandaag al 'majority-minority cities', steden waar groepen van minderheden de meerderheid van de stadsbewoners vormen. Als we de bevolkingspiramides van steden bekijken zullen straks alle steden aan dat fenomeen onderhevig zijn want de diversiteit is vandaag al zeer sterk bij jongeren.

Bovendien wordt de diversiteit in de diversiteit ook steeds groter: meer nationaliteiten, meer talen, meer religieuze diversiteit, meer verblijfsstatuten,

Die evolutie ontwikkelt zich in de bedding van gevoelige politieke termen die zich op die ontwikkeling enten en op lastige debatten over ongelijkheid en uitsluiting in onze stedelijke samenlevingen, over structurele factoren en eigen verantwoordelijkheid die daarbij spelen. Daar doorheen spelen opvattingen over het belang van taal. Het gaat over de rol van cultuur en de betekenis van culturen, niet in het minst de betekenis van religie als deel van deze culturen.

En toch moeten we op zoek naar actuele denkkaders. In 2017 en 2018 willen we een lezingenreeks organiseren die ons handvaten aanreikt voor die nieuwe denkkaders.

Het meerjarenprogramma en Europa

Voor de programmaperiode 2017-2021 wil het Kenniscentrum zijn Europa-antenne afstemmen op de programmasporen die in 2017-2021 centraal staan in de werking. Voor elk van de sporen zal de samenhang met Europees beleid én Europese fondsen worden gezocht.

Actie

De interstedelijke reflectiegroep Europa wordt het voornaamste klankbord bij deze oefening. In de twee afgelopen programmaperiodes is deze groep een stevig netwerk geworden dat kennis en expertise opbouwde inzake financieel-technische opvolging van Europese projectdossiers, strategieën om Europese subsidies en netwerken bij bestuurders te promoten, informatiedoorstroming, cofinanciering enz... De reflectiegroep lijkt ons het meest geschikte forum om te bepalen welke werkwijze best gehanteerd wordt om het Europees beleid en de Europese fondsen op relevantie voor onze programmawerking te screenen.

Andere opdrachten

Vastgoedopleiding voor ruimtelijke planners (PMV)

Het Kenniscentrum organiseerde in 2015 in samenwerking met PMV een studienamiddag 'Perceel-en eigendomoverschrijdende ontwikkelingen'. Op vraag van de centrumsteden werd in 2016 een tweede seminarie 'Projectontwikkeling: financiële haalbaarheid voor dummies' ingericht met PMV. Dat seminarie richtte zich expliciet op ruimtelijke planners die tijdens hun werkzaamheden in gesprek moeten gaan met ontwikkelaars.

Actie

Uit de evaluatie bleef dat dat smaakte naar meer. Daarom zal het Kenniscentrum in 2017 een basiscursus 'Vastgoed' inrichten voor ruimtelijke planners uit centrumsteden, inclusief hun medewerkers van OCMW's en autonome stadsbedrijven.

Trefdag VVSG 2017

In het kader van de complementaire samenwerking met VVSG zal het Kenniscentrum voor de Trefdag op 12 oktober een sessie organiseren dat kadert in één van de vier dagthema 's (public governance, smart cities, lokaal beleid is sociaal beleid, klimaatuitdagingen) en met een specifiek stedelijke dimensie.

Het Kenniscentrum als gesprekspartner voor de Vlaamse regering en voor de minister bevoegd voor stedenbeleid en haar administratie

Het Kenniscentrum zal op diverse wijzen samenwerken met de Vlaamse overheid.

Met minister Homans, bevoegd voor stedenbeleid, en haar administratie is er sprake van een bevoorrechte relatie. Onze doelgroep is dezelfde en daarom is het aangewezen enerzijds elkaars acties te versterken en anderzijds complementariteit te zoeken in wat we doen. Daarom zal op geregelde tijdstippen een structureel overleg ingebouwd worden.

Daarnaast werd het Kenniscentrum in het verleden uitgenodigd om deel te nemen aan een aantal initiatieven van de Vlaamse overheid. In de mate dat die verband houden met de programma's uit het meerjarenprogramma 2017-2021 zal het Kenniscentrum ingaan op die uitnodigingen.

Meer algemeen volgt het Kenniscentrum de ministeriële initiatieven op het niveau van de Vlaamse Regering. Wanneer beleidsinitiatieven raakpunten vertonen met programmasporen uit dit meerjarenplan, wordt in overleg met het dagelijks bestuur bepaald of en welke initiatieven zich opdringen.

Colofon

redactie	Kenniscentrum Vlaamse Steden
vormgeving	Zeppo
© foto's	Coverbeeld : itscolossal/artiest onbekend pagina 11 : www.perspectief.wordpress.com pagina 17 : Kavzov pagina 20 : Nanozine pagina 23 : Dennis Sattler pagina 25 : Vijverberg Juristen pagina 29 : Eyeforpharma pagina 31 : George Nikolakopoulos

*Er is geen moeite gespaard om de auteursrechten van het fotomateriaal te traceren,
wanneer u echter denkt rechthebbende te zijn gelieve dan de uitgever te contacteren.*

v.u. Linda Boudry, Kenniscentrum Vlaamse Steden
Paviljoenstraat 9, 1030 Brussel